

Lekarze – patroni wielkopolskich ulic

Czesław Stęszewski
(1893–1973),
doktor nauk medycznych,
powstaniec, por. rezerwy

Urodził się 11 lipca 1893 r. w Poznaniu z ojca Franciszka, z zawodu architekta, i matki Wiktorii z domu Sabert. Po ukończeniu szkoły powszechnej, a następnie Gimnazjum Marii Magdaleny w Poznaniu studiował medycynę w Gryfii, Berlinie i Wrocławiu. W chwili wybuchu I wojny światowej zatrudniony został jako lekarz w armii niemieckiej, a w październiku 1918 r., po uzyskaniu dyplomu we Wrocławiu, został przeniesiony do Poznania. Zaraz też włączył się w wir prac przygotowawczych do powstania zbrojnego. Jako lekarz ochotnik 27 grudnia 1918 r. zorganizował punkt sanitarny w „Bazarze” w Poznaniu, w którym udzielał pomocy ofiarom walk ulicznych. Dekretem Naczelnej Rady Ludowej (nr 85) zatwierdzony został w stopniu podporucznika – lekarza. Po oswoobodzeniu Poznania w styczniu 1919 r. został skierowany na front zachodni w okolice Zbąszynia. Brał udział w walkach pod Rakoniewicami i Wolsztynem. Po rozejmie 15/16 lutego 1919 r. przebywał na froncie północnym pod Szubinem. Następnie został lekarzem II Baonu 7 Pułku Strzelców Wielkopolskich (61. Pułk Piechoty Wlkp.). Brał także udział w wojnie polsko-bolszewickiej – Żmerynka, Kijów, Bobrujsk. W służbie wojskowej pozostał do 1922 r.

Na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie uzyskał dyplom doktora wszech nauk lekarskich. Za namową dr. Telesfora Synoradzkiego przybył do Koźmina, gdzie rozpoczął działalność jako lekarz powiatowy. Z jego inicjatywy wybudowano w Koźminie ośrodek zdrowia, którym kierował do 1939 r. Był również lekarzem Ubezpieczeń Społecznych, prowadził przychodnię specjalistyczne, pracował na oddziale wewnętrznym szpitala miejskiego, był wykładowcą higieny i organizatorem kursów PCK. Przez kilka lat był radnym miejskim, pracując w komisji szkolnej, był członkiem Miejskiego Komitetu Opieki nad

Czesław Stęszewski

Koźmińscy lekarze

Dzieckiem. W latach 1923–1931 był lekarzem szkolnym w Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Koźminie. Od 1930 r. do 1932 r. pełnił funkcję prezesa Stronnictwa Narodowego w Koźminie.

Tuż przed wybuchem II wojny światowej został zmobilizowany w stopniu kapitana i brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r. Dostał się do niewoli w okolicach Lwowa i został osadzony w obozie jenieckim dla oficerów w Murnau koło Monachium. Następnie został przeniesiony jako lekarz do stalagu Gneisendorf.

Po zwolnieniu z obozu od 1942 r. pracował w Szpitalu św. Łazarza w Krakowie w Klinice Radiologicznej, gdzie zdobył specjalizację w zakresie chorób płucnych. Do Koźmina powrócił w 1945 r., poświęcił się fizjatrii

i jako ordynator oddziału chorób płucnych pracował w miejscowym szpitalu, będąc jednocześnie kierownikiem poradni przeciwgruźliczej. Był doskonałym klinicystą i organizatorem, rzecznikiem postępu w medycynie. Ośrodkiem zdrowia w Koźminie kierował do 1969 r. Miasto i wieś znały go z tego, że mimo słabego zdrowia nie szczędził sił dla chorych, którym, zwłaszcza biednym, pomagał materialnie. Nazywano go często lekarzem społecznikiem. Zawsze skromny, pracowity, wielki patriota, miłośnik regionu Wielkopolski, zasłużył się ziemi koźmińskiej i jako lekarz i jako humanista.

W 1922 r. w Poznaniu w kościele Matki Boskiej Bolesnej przy ul. Głogowskiej zawarł związek małżeński z Aurelią Wiatrolik z Wilkowa Polskiego koło Śmigła, córką nauczyciela, z którą miał dwóch synów – Andrzeja ur. 13.05.1927 r., mgr fizyki, i Jana ur. 20.04.1929 r., prof. dr hab. muzykologii na UAM w Poznaniu.

Został odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Walecznych, Wielkopolskim Krzyżem Powstańcym, Medalem 10-lecia Niepodległości.

Zmarł 8 lipca 1973 r. i po nabożeństwie w kościele św. Stanisława został pochowany na cmentarzu przy ul. Poznańskiej.

W uznaniu zasług Rada Narodowa w Koźminie na wniosek Frontu Jedności Narodu zmieniła nazwę ulicy Ogrodowej, przy której znajduje się szpital, na ulicę Czesława Stęszewskiego.

MICHAŁ PIETROWSKI

Leopold Wiartolik

Leopold Augustyn Wiatrolik (1890–1957), doktor nauk medycznych, powstaniec wielkopolski, uczestnik kampanii wrześniowej

Urodził się 1 kwietnia 1890 r. w Wilkowie Polskim koło Śmigła w powiecie kościańskim w rodzinie wiejskiego nauczyciela i jednocześnie kierownika miejscowej szkoły powszechnej. Był synem Kazimierza Walentego Wiatrolika (1859–1933) oraz Eleonory z domu Pfondt (1859–1918). Ojciec Leopolda był znanym działaczem społecznym w zaborze pruskim, podobnie jak jego dziadek, również nauczyciel.

Po ukończeniu szkoły powszechnej Wiatrolik rozpoczął naukę w gimnazjum w Śremie, którego nie ukończył, gdyż za przynależność do nielegalnej organizacji młodzieżowej został z niego usunięty. Po wielu staraniach rodzice umieścili go w gimnazjum w Poznaniu.

Gdy zdał maturę, rozpoczął studia medyczne w Gryfii w Niemczech, a później we Wrocławiu. Kiedy wybuchło powstanie wielkopolskie, przerwał studia i zaciągnął się w szeregi armii powstańczej. W styczniu 1919 r. wziął udział w walkach na odcinku Rostarzewo – Wolsztyn.

Po zakończeniu powstania kontynuował studia i otrzymał dyplom w 1919 r. W tym samym roku zostaje powołany na lekarza Pułku Strzelców Konnych w Poznaniu. Na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie 12 kwietnia 1922 r. uzyskał doktorat wszech nauk medycznych. Jego promotorem był prof. Stanisław Maziarski, a recenzentami prof. Julian Ignacy Nowak i prof. Józef Łazarzski. W latach 20. XX w. przeniósł się do Koźmina i zamieszkał w pokoju hotelowym w zajeździe przy ul. Pleszewskiej. Wiatrolik dał się poznać od początku jako lekarz, który spieszył chorym z

pomocą bez względu na porę dnia czy nocy. W okresie międzywojennym był nauczycielem higieny w Miejskim Gimnazjum Koedukacyjnym, Seminarium Nauczycielskim, Szkole Ogrodniczej i Rolniczej w Koźminie. Był również lekarzem szkolnym w Zakładzie Poprawczym, Miejskim Gimnazjum i Seminarium Nauczycielskim. Angażował się w pracę koźmińskiego harcerstwa, będąc przez wiele lat prezesem Koła Przyjaciół Harcerstwa w Koźminie. W 1936 r. Koło przyznało Wiatrolikowi dyplom pamiątkowy w dowód uznania za 10-letnią pracę na jego rzecz.

W 1939 r. został powołany jako lekarz do Batalionu Obrony Narodowej Koźmin (Jarocin) będącego w dyspozycji Wielkopolskiej Brygady Kawalerii. Dowódcą batalionu był kapitan Antoni Kostrzewa. W okresie okupacji wielokrotnie dawał dowody odwagi, pomagając Polakom. W budynkach zakładu poprawczego okupant w czasie wojny umieścił obóz karny dla kobiet. Leopold Wiatrolik jako lekarz mający

opiekę medyczną nad więźniarkami nie tylko je leczył, ale zaopatrywał w żywność i podtrzymywał na duchu. Współpracował także z polskim podziemiem walczącym z okupantem.

Po II wojnie światowej był długoletnim lekarzem w Zakładzie Poprawczym w Koźminie, a poczynając od lat 20. XX w. aż do końca życia – lekarzem Kasy Chorych. Angażował się także w działalność Polskiego Czerwonego Krzyża, prowadząc wykłady na kursach szkoleniowych drużyn sanitarnych PCK. Był człowiekiem bardzo skromnym, odznaczającym się inteligencją i dowcipem, z których wiele pozostało w pamięci koźminian do dziś. Był lekarzem społecznikiem, zawsze wiernym przysiędze Hipokratesa.

W 1928 r. Wiatrolik zawarł związek małżeński z Janiną Sadowską (1904–1994). Miał troje dzieci: Kazimierza Leopolda (1929–1988), Korneliusza Marię Dzierżykraję (1933–2002) oraz Eleonorę Janinę Marię (1931). Obaj synowie po śmierci ojca zamieszkali w Poznaniu, pracując bez żadnej nauki i studiów w branży handlowej (Kazimierz) i mechanice samochodowej (Korneliusz). Córka ukończyła studia na Uniwersytecie Poznańskim w 1950 r. i jako archeolog uzyskała tytuł doktora 1965 r. na podstawie pracy „Początki szklarstwa weneckiego”. Tuż po studiach podjęła pracę w zakresie archeologii wczesnego średniowiecza, będąc na etacie w Instytucie Historii Kultury Materialnej PAN (obecna nazwa: Instytut Archeologii i Etnologii PAN) do roku 1992, pierwotnie w Poznaniu, a od 1963 r. w Warszawie. W roku 1958 r. poślubiła Stanisława Tabaczyńskiego, archeologa rodem z Poznania.

Leopold Wiatrolik zmarł na raka płuc, po dwóch latach zmagania się z chorobą, w szpitalu w Poznaniu 21 grudnia 1957 r. i został pochowany 24 grudnia na cmentarzu przy ul. Bluszczowej w Poznaniu.

W 1958 r. w uznaniu jego zasług rada narodowa w Koźminie, na wniosek Frontu Jedności Narodu, przemianowała ulicę Kaliską na ulicę Leopolda Wiatrolika.

MICHAŁ PIETROWSKI